2768S

Poštarina plaćena.

Mali oglasnik
do 20 riječi 10 Dinara. Svaka daljnja riječ 50 para. Debelo štampane riječi naslova po 2 Dinara. Oglasi se plaćaju unaprijed.

Upitima treba priložiti marku za odgovor.

Uzorni Vrtlar

Ilustrovani list za napredno vrtlarstvo i sitno živinogojstvo.

Izlazi jedanput mjesečno. Godišnja pretplata za SHS. Din. 40·—. Za inozemstvo Din 50·—. Adresa: ::: ZAGREB I., Poštanski pretinac broj 201. :::

Cijena 4 dinara.

Cijene oglasa:
1/4 stranice Din. 250·
1/8 „ „ 140·-
1/16 „ „ 80·-
1/32 „ „ 45·-
Veći oglasi prema po godbi. Kod višekratnog uvrštenja popust. Na prvoj strani omota 25% više.

Godina V. **Zagreb, lipanj (juni) 1927.** **Broj 6.**

Sadržaj:

1. Jedna neobična i lijepa košnica. (Sa sl.) — 2. Stogodišnjica Hortikulturnog društva Francuske. — 3. Nešto o kaktejama. (Sa sl.) (Svršetak.) — 4. Američki vrtovi. — 5. Pomlađivanje starih stabala. (Sa sl.) — 6. Da li je potrebno štrcati voćke? — 7. Međuusjev u povrtnjaku. 8. Pobijanje štetočinja. — 9. Najvažnije radnje u vrtu (Lipanj-Juni, Srpanj-Juli). — 10. Razno iz vrtlarstva. — 11. Chinchilla-kunić, (Sa sl.) — 12. Najvažnije o uzgoju Kunića. (Nastavit će se.) — 13. „Cuprex" proti gamadi. — 14. Razno iz sitnog živinogojstva. 15. Pitanja i odgovori. — 16. Razne vijesti.

Salon cvijeća
Anton
Gabrić
Zagreb
Marovska ulica 25

Primaju se narudžbe za izrađivanje buketa, aranžma, nadgrobnih, vijenaca i t. d. i t. d.

!!!

Brza podvorba!
Cijene solidne!

TRGOVINA CVIJEĆA
T. SVOBODA
preselila se iz Frankopanske ulice broj 2b u novo uređene prostorije
ILICA 37
TELEFON 10-27

ANTUN
KOLAČEK
Preradovićeva ul. 18 (dvorište)
Prima sve vrsti narudžaba za bouquete, vijence dekoracije i t. d., uređivanje vrtova, nasada i perivoja, brzo, točno i uz najumjerenije cijene!

Piretrin **prašak** je sigurno, prokušano, najjeftinije i najbolje sredstvo za uništavanje svih štetočina, insekata i raznovrsne gamadi u kućanstvu i stajama, na biljkama i domaćim životinjama, **za koje nije otrov.** Tražite svuda **Piretrin.** Uporabom uvjerit ćete se i sami, da je on siguran spas i ustuk protiv zaraznoj gamadi. — Sve upute i obavijesti daje besplatno proizvadjač:

Drvorezbarska tvornica Vrbovsko d. d.
(Kemijski odio)
Pretplatnicima „Uzornog Vrtlara":
Uprava časopisa „Uzorni Vrtlar", Zagreb
[Poštanski pretinac broj 201.]

Dahlie nove vrste prave Cactus i Pompon dok zaliha traje, kao i sve vrste cvjetnog i povrtnog sjemenja za sadašnju sjetvu preporuča u najboljoj kvaliteti
I. KAFKA (prije „Zrno") ZAGREB
Preradovićeva ulica 8. - - - Telefon 17-74
Zahtjevajte veliki ilustrovani cijenik!

Biljke lončanice dolaze sada u najživlju vegetaciju. Ali sada one trebaju i najviše hrane. U svako doba Vi ćete imati **prekrasne biljke,** ako svoje cvijeće zalijevate sa solju za biljke

KANIPOS

Naputak za njegu biljaka i upotrebu soli priložen je svakoj narudžbi. Jedna porcija za 60 litara vode stoji 12·50 Dinara. Dobiva se u mnogim trgovinama sjemenja i cvijeća — ili kod samog proizvađača:

ZOLTAN ŠUMAHER
kemijski i farmaceutski laboratorij
CRVENKA S. H. S.

Stare Philodendrone i Aspidistre zelene i šarene
kupujemo
veće množine u svrhu razmnožavanja. Eventualno se zamijenjuje za drugu robu.

!

„VRT",
Džamonja i drug
Maribor.

Cvijetni salon
H. WILHELM
ZAGREB
Štrosmajerova ulica 4
preporuča ukusne kite, kao i nadgrobne vijence i sve ostale arangemente! Moderna izradba.

Dahlie
(Georgine)

!!!

razašiljemo u najplemenitijim sortama dok zaliha traje:
5 gomolja u 3 sorte Din 30·—
10 gomolja u 5 sorta Din 50·—

„VRT",
Džamonja i drug
Maribor.

„CVIJEĆE U SOBI“

NA PREDPROZORNICI I BALKONU.

(UZGOJ I NJEGA BILJAKA LONČANICA)

ZAGREB 1925.

Knjiga obasiže 128 strana sa 123 slike i lijepom bojadisanom slikom na vrlo ukusnom omotu!

Knjižarska cijena Dinara 28·—

(Tvrdo vezana i sa zlatotiskom stoji Dinara 40·—)

O ovoj knjizi svi su hrvatski časopisi donijeli vrlo simpatične prikaze i tople preporuke. Od srpskih listova donio je među ostalima beogradski dnevnik „Trgov. Glasnik“ 21. augusta 1925. vrlo opsežnu ocjenu, iz koje vadimo ovo nekoliko zaključnih redaka:

„Knjiga zagrebačkog profesora učiteljske škole Pirnata napisana je bez pretenzija na teorisko razlaganje sa namerom, da u ljudima pobudi težnju i pokaže njima način, kako će učiniti lepima ona mesta, gde najviše vremena provode: stanove, sobe, prozore, balkone...

...Listajući tako stranama knjige na beloj, lepoj hartiji, promatrajući šarenilo slika, koje su jasne i uspele, osećamo, koliku je ljubav prema cveću pisac uneo u ovo hladno rezonovanje. I moramo mu priznati napore, koje je uložio, da nam celo jedno područje života učini bližim, jedno carstvo najsuptilnije nežnosti i lepote, u kome ima takovih punoća savršenih oblika i individualnih života. I pisac nam ga je doveo bliže....

Dr. M. Mirković.

Crna Gora (Cetinje 19. IX.) donijela je vrlo lijep, odug prikaz i ocjenu, iz koje donosimo samo zaključne redke:

...Ljubiteljice „sobnog cvjetnjaka“ koristite se ovako korisnom „ručnom nastolnom“ knjigom, te uljepšajte svoje saksije i zamjenite hrđave vrste sa blagorodnim biljem-cvijećem.

Agr. I. K., St. Bar.

Sadjar in vrtnar. (Ljubljana, 15. julija) donio je vrlo lijepu ocjenu knjige, pa među ostalim kaže:

...Zopet imamo v rokah krasno 128 strani obsegajočo, bogato ilustrirano, na lepem papirju tiskano vrtnarsko knjigo, ki jo bo s pridom lako uporabljal vsak ljubitelj sobinih cvetic...

...To lepo in potrebno knjigo vsakomu prav toplo preporučamo.

* * *

Naši pretplatnici dobivaju ovu knjigu za Din 24·— (tvrdo vez. Din 38·—) poštom od Uprave „UZORNI VRTLAR“, Zagreb, Pošt. pretinac 201

Jesam li?

uplatio pretplatu.

Gospodarske knjige

razašiljemo samo našim pretplatnicima po narudžbi i uz unaprijed poslan novac:

Adametz dr. prof.: **Živinogojstvo.** Opći dio	Din 130·—
Broz Kv.: **Pčelarstvo**	„ 8·—
Bek V.: **Guske, patke i pure** (sa slikama)	„ 5·—
Bek V.: **Kokoši** (sa slikama)	„ 5·—
Častek: **Gojidba kunića** (sa slikama)	„ 4·—
Debeljak: **Seljačke zadruge drugdje i kod nas**	„ 10·—
Degen i Kern: **Nadam i kolika**	„ 5·—
Filipović dr.: **Mljekarstvo** (sa slikama)	„ 30·—
Filipović dr.: **Sirarstvo** (sa slikama)	„ 36·—
Grujić: **Racionalno gajenje svinja** (ćirilica) (sa sl.)	„ 20·—
Jagić: **Živinski liječnik** (sa slikama)	„ 36·—
Kaitner prof.: **Berba i vrijenje vina**	„ 5·—
Kern dr. prof.: **Prva pomoć nastradalim životinjama** (sa slikama)	„ 18·—
Krištof dr.: **Vrbanac, metiljavost, ikričavost** (sa sl.)	„ 5·—
Mandekić dr. prof.: **Čilska salitra** (sa slikama)	„ 5·—
„ „ „ **Gnojidba livada** (sa slikama)	„ 12·—
„ „ „ **Racionalna upotreba umjetnih gnojiva** (ćirilicom ili latinicom)	„ 2·—
„ „ „ **O krumpiru**	„ 20·—
„ „ „ **Vapneni dušik, njegova upotreba i djelovanje**	„ 8·—
Morović: **Peronospora i oidium**	„ 3·—
Muačević dr.: **Šećerna repa** (ćirilicom) (sa slikama)	„ 12·—
Prohaska dr.: **Govedarstvo I.** *Pasmine i uzgoj goveda.* (sa 51 slikom)	„ 56·—
Prohaska dr.: **Govedarstvo II.** *Krmiva, hranidba goveda.* (sa 12 slika)	„ 48·—
Popović: **O kukuruzu** (sa slikama)	„ 15.—
Pirnat prof.: **Povrćarstvo** (sa slikama). — Knjižarska cijena Din 20·—, a za naše pretplatnike	„ 15·—
Pirnat prof.: **Poljoprivreda.** — (Temelji naprednog gospodarenja)	„ 15·—
Pirnat prof.: **Cvijeće u sobi, na predprozornici i balkonu** (sa 132 slike). — Knjižarska cijena Din. 28·—, a za naše pretplatnike	„ 24·—
Radić I. prof.: **Peronospora, oidium i trsni moljac**	„ 3·50
Radić I. prof.: **Vino od trsa do trošidbe**	„ 50·—
Radić I. prof.: **Vinogradarstvo i pivničarstvo** (110 sl.)	„ 25·
Radić I. prof.: **Voće i njegova upotreba** (sa slikama)	„ 10·—
Rajčević M. prof.: **Porođaji domaćih životinja**	„ 5·—
Rajčević M. prof.: **Uzgoj, hranjenje i bolesti svinja**	„ 5·—
Ritig I. prof.: **Vinogradarstvo** (sa slikama)	„ 80·—
Ritig I. prof.: **Vinarstvo** (sa slikama)	„ 60.—
Steinhausz: **Nonius** (sa slikama	„ 25·—
„ **Lipicanac** (sa slikama)	„ 50·—
„ **Slinavka i šap. Svinjska kuga**	„ 3·—
Šeringer: **Uređenje gnojišta**	„ 3·—
Turk agr.: **Gospodarstvo** (Novo izdanje.) Sa slikama	„ 230·—
Vouk dr. prof.: **Mali gljivar**	„ 10·—
Wittmann: **Pučko pčelarenje** (sa slikama)	„ 15·—
Wittmann: **Pčelarenje** (sa slikama)	„ 20·—

Ovim cijenama **treba priračunati poštarinu** i to kod narudžbe do 20 Dinara — 1 Dinar, a za svakih daljnjih 30 Dinara — po 1 Dinar. Knjige se šalju **samo poštom!**

Uprava „UZORNI VRTLAR“ Zagreb I.

Poštanski pretinac broj 201.

Izlazi jedanput mjesečno.
Pretplata Din. 40·— (pol god. Din. 20·—). Za inozemstvo Din. 50·—. Novac, pretplata, oglasi, suradnja i drugo šalje se na: „Uzorni Vrtlar", Zagreb I., Poštanski pretinac 201.

Jedna neobična i lijepa košnica trojka,

koju je Njegovom Kraljevskom Visočanstvu prijestolonaslijedniku Petru poklonila pčelarska podružnica „Šumadija" u Kragujevcu.

Donosimo sliku neobične košnice, što je po svojoj spoljašnosti posve slična crkvi-zadužbini blagopokojnog Kralja Petra Velikog Oslobodioca, koja se nalazi na Oplencu. Košnica je izrađena po originalnoj zamisli kao i uputstvima uvaženog tajnika pčelarske podružnice „Šumadija" u Kragujevcu, g. kapetana Vitomira Jovanovića, našeg saradnika.

Košnica je bila izložena na prošlogodišnjoj izložbi Poljoprivrednog Društva od 12. do 20. novembra, te je bila predmet pažnje sviju posjetilaca, koji su se divili njenoj umjetničkoj izradbi i simbolističkoj predstavi.

Tri pčelinja društva u istoj košnici simbolički predstavljaju tri naša složna bratska plemena u Kraljevini: Srbe, Hrvate i Slovence.

Upravo sada namješta se ova košnica pred ljetnikovcem Njegovog Veličanstva Kralja Aleksandra, na Dedinju kod Beograda. Pčelarska podružnica „Šumadija" u Kragujevcu poklonila je ovu lijepu i neobičnu košnicu Njegovom Kraljevskom Visočanstvu prijestolonaslijedniku Petru kao pokrovitelju sviju pčelarskih društava u Kraljevini S. H. S.

Stogodišnjica francuskog Hortikulturnog društva.

Bilo je to 16. juna godine 1827., kad se u Parizu našao velik broj ljubitelja vrtlarstva, učenjaka prirodnjaka, vrtlara i ekonoma, koji se sastadoše prožeti željom da ozbiljno i svestrano rasprave pitanje, kako bi se unapredilo i usavršilo uzgajanje korisnog i ukrasnog bilja. Složiše se u tom, da se to može polučiti samo organizovanim radom, u kojem će sudjelovati strukovnjaci i amateri, učenjaci i praktičari iz čitave države.

Malo za tim (6. jula iste god.) prihvaćeni su na glavnoj skupštini predlozi privremenog odbora kao i pravila, te je osnovano Hortikulturno društvo. Ovo je društvo od svog osnutka pravilno shvatilo važnost svog zadatka i dalekosežnost svoje svrhe, da rezultate nauke praktično primjeni u vrtlarstvu. Taj golemi posao razdijelilo je društvo među specijalne odbore. Jedan se odbor bavio primjenom fizike i prirodopisa na vrtlarstvo; drugi proučavanjem vrtnih biljaka i cvijeća, što se uzgaja na otvorenom zraku ili pod staklom; treći njegovanjem voćaka; četvrti onim industrijama i obrtima, koji imaju veze sa vrtlarstvom, i t. d. Već iz ovoga vidi se, kako opširan i mnogostran bio je program društva odmah u početku. Društvo je osnovalo svoj list, u kome se štampalo sve, što može zanimati vrtlare i ljubitelje vrtlarstva. Ujedno je izdavalo i strukovne knjige, koje ni do danas nisu izgubile svoju vrijednost. Kasnije je društvo počelo i organizovanjem izložbi i natjecanja.

Isprva se zadovoljavalo time, da su članovi na javne sjednice donosili pojedine uzorno uzgojene egzemplare raznovrsnih biljaka, cvijeća i plodova. Naskoro se opazilo, da to ne može biti od većeg utjecaja na hortikulturu cijele države, pa se počelo udešavati natjecanja, na koja su pozivani vrtlari i ljubitelji vrtlarstva iz cijele države.

Prva izložba priređena je mjeseca lipnja 1831. god. u Tuilerijama. Urednik lista „Bon Jardinier" istakao je tom prilikom, kako je vrtlarstvo u Francuskoj toliko uznapredovalo, da se može uspješno takmiti sa vrtlarstvom sviju civilizovanih država evropskih. Ta prva izložba trajala je samo 2 dana, ali je ona bila ishodištem daljnih izložbi i natjecanja, koja se nastaviše svake godine sa sve većim uspjehom.

Prvu internacionalnu izložbu velikog stila priredilo je društvo god. 1855. u Parizu, a trajala je od 1. maja do 31. oktobra, dakle punih 6 mjeseci. Izložba je zapremala na Elisejskim poljanama površinu od prilike 1 hektar, a izlagani su najrazličitiji vrtni proizvodi i to na otvorenom tlu ili u staklenicima. Interes za ovu izložbu bio je snažan, jer je prodano oko $^1/_4$ milijuna ulaznica.

Djelatnost društva povećavala se svake godine. Osnovana je i zaklada, iz koje se daju stipendije trojici mladića za studij vrtlarstva na glasovitoj vrtlarskoj školi u Versaillesu (École nationale d'Horticulture de Versailles).

Za vrijeme svjetskog rata društvo je izgubilo mnogo članova. Svoj društveni dom (u Rue de Grenelle) odstupilo je Crvenom Križu, a osim toga pomagalo opskrbu vojske, osnivalo i uzdržavalo vojničke vrtove, i t. d. Nakon rata društvo je nabrzo nastavilo svoje predratno djelovanje.

Stogodišnjica društva „Société Nationale d'Horticulture de France" biti će svečano proslavljena ne samo u Parizu nego i po čitavoj Francuskoj, jer ovo je društvo unapredilo hortikulturu svega francuskog naroda tako, da već davno vrijedi Francuska kao jedna od najnaprednijih vrtlarskih zemalja. Neprocjenljiva je dakle korist, koju je francuski narod crpio od djelovanja svog hortikulturnog društva. Zato će i proslava stogodišnjice biti veličanstvena manifestacija svestrano i snažno razvitog vrtlarstva Francuske. Jezgru proslave u Parizu čini internacionalna vrtlarska izložba, koja će bez sumnje nadmašiti sve slične dosadašnje priredbe. Gotovo svi kulturni narodi osnovali su posebne odbore koji se brinu za dolično sudjelovanje na izložbi te koji upriličuju zajednička putovanja k proslavama u Francusku. Za najvrednije izloške određene su nagrade od velike vrijednosti.

Nešto o kaktejama.

(Sa slikom.)

Piše Ing. Dr. Zdravko Arnold.

(Svršetak.)

Za dugotrajne suše splasne i uvene tijelo mnogih kakteja, one posve prestanu rasti i gotovo su bez života. Ipak, čim nastupi kišno razdoblje, korijenje požudno upija vodu, članci stabljike nabreknu i biljka maločas prividno posve mrtva oporavi se i započne opet živjeti vidljivim životom. Posvuda izbijaju pupovi, iz kojih će izrasti novi članci ili će procvasti krasni cvijetovi. Sada se razbuja život, dugo vremena skučen i susprezan žegom i sušom, te stvara cvjetove neobične ljepote, kao da sama priroda hoće djeci žarkoga sunca nadoknaditi njihov nezgrapni i neugledni oblik i nagraditi ih za tešku njihovu službu na predstraži života u strašnim krajevima ubitačne žege i suše. Navrh stupova cereusa otvaraju se pojedini veliki cvjetovi savršena oblika i neopisivih boja, bijeli ili skrletni, članci opuncija ukrase se s više žutih narančastih ili crvenih cvjetova, dok se mamilarije okrune na tjemenu vijencem dražesnih sitnih cvjetova živo crvene, ružičaste, narančastožute ili posve bijele boje. Neke vrsti cereusa cvatu samo noću kao tajanstvena „kraljica noći" — Cereus grandiflorus, koja u našim staklenicima cvate u lipnju ili srpnju mjesecu, kada u njezinoj domovini Meksiku vlada kišno doba („tiempo de agua"). Stabljika mu je puna manjih i većih pupova, a svake se večeri otvori po jedan, dva i ukaže prekrasan bijeli cvijet, žućkasto obrubljen sa zlatnožutim tučkom i bijelim prašnicima. Cvjetovi mirišu po vaniliji, a imaju 15 do 20 cm u promjeru. Poslije ponoći sklapa se opet cvijet te je do jutra posve uvenuo. Slična je „kneginja noći" — Cereus nycticalus, ali bez mirisa.

Neke vrste kakteja goje u tropskim krajevima zbog tečnih plodova kao Cereus triangularis sa bobuljama velikim poput narandže, a Cereus pruinosus sade u Meksiku kao živicu uz kuće i vrtove, koji pored toga donosi i jestivi plod U južnoj se Evropi, osobito na Siciliji goji velika poput drva Opuntia Ficus indica, t. zv. indijska ili berberska smokva zbog žutih plodova velikih poput kokošjeg jajeta, koji su ondje pučka hrana kao u nas šljive. Nekada se na zapadnoindijskim otocima i u Srednjoj Americi mnogo sadila Opuntia Tuna i Nopalea coccinellifera zbog ušenaca zvanih Cochenille, koji su se na njima gajili, te se iz njih pravila fina skrletna boja. Danas je međutim ta kultura zbog konkurencije kemičkih anilinskih boja znatno nazadovala.

Napokon upozoravam prijatelje kakteja na zbirku u botaničkom vrtu sveučilišta u Zagrebu, koja se po broju vrsti i vrijednosti primjeraka može takmiti sa mnogom inozemnom zbirkom. Priložena slika (u br. 5.) prikazuje tek dio zbirke, koja sadrži preko dvadeset vrsti cereusa (među tima oveća grupa Cereus validus sa pojedincima visokim oko dva metra i grupa Cereus grandiflorus), osam vrsti ehinokaktusa (Echinocactus Grusonii i drugi), mnogo vrsti opuncija (kao Opuntia puberula s čupercima žutih dlačica, Opuntia spinulifera s bijelim bodljikama), pa razne vrsti mamilarija, Phyllocactus, Peireskia, Epiphyllum i Rhipsalis. Osim toga ima tu i raznih krasulaceja, Mesembryanthemum, Portulaca, kaktejama sličnih euforbija i stapelija, pa čitav niz stepskih lilijaceja kao: Aloe, Dasylirion, Yucca, Bowiea.

Melocactus communis na zapadnoindijskim otocima.

Američki vrtovi.*

Uporedno sa silosom, neboderom, stvarala je Amerika svoje vrtove. Sistemi parkova, što okružuju američke gradove, na prvom mjestu Chicago, nadmašuju sve, što se do danas načinilo u vrtlarskoj umjetnosti. Oni nas donekle potsjećaju na široke plohe vrtnih gajeva i livada, koje nalazimo na rekonstrukcijama starih grčkih gradova. U svojim igralištima za šport i odgajanje djece obnavlja današnja Amerika u glavnom težnje Antike.

Osnovna načela praktičnost i svrsishodnost dolaze i u američkim vrtovima do najboljeg izražaja. U većini slučajeva i odviše. No nalazimo uz to i čistih umjetničkih tvorevina, koje ne zaostaju ni za najvećim evropskim epohama u umjetnosti vrtova, kao što su Renesansa i doba Ljudevita XIV.

Higijenski, odgojni i općenito socijalni momenat pokreću u prvom redu stvaranje američkog vrta. Težnje za spajanjem duševne i tjelesne kulture dolazi tu do najjačeg izražaja kao i do najpraktičnije primjene. Rosevelt nazvao je djelatnost Chicaga na tom području „jednim od najvećih građevnih djela, što ih je izveo američki građanin".

Dajući potpunu važnost spomenutim odgojnim i higijenskim momentima stvorila je Amerika tip modernog igrališta. O njem treba da u prvom redu govorim.

Američka igrališta dijele se u tri odjela, za djecu do 8—10 god., za dječake i muškarce te za djevojke i žene. Svaki odjel snabdjeven je svim mogućim sredstvima i uređajima za razonodu i odmor. Naročito se mnogo pažnje posvećuje djeci. Američka poslovica, da nevesela djeca ne čine dobre ljude (yoille children do not make good men) dolazi ovdje do stvarne primjene. Na tim igralištima nalazimo prostrane livade kao i plitke basene za kupanje, razne sprave i skele za gimnastiku, vrtuljke, željeznice za spuštanje i t. d. Unatoč ogromnog posjeta djece vlada svagdje uzoran red. Nadzor vrše učitelji i učiteljice. Istima je zabranjeno davati lekcije, da ne bi sumornost školske sobe prenijeli na mjesto zabave i igre. Naprotiv podučavaju se djeca u pletenju košara, štrikanju, modeliranju i drugim lakšim mehaničkim poslovima. Važno je, da je gotovo svagdje uz igralište vezan poseban vrt, u kojem ima svako dijete vlastiti nasad, gdje se bavi uzgajanjem svojih voćaka i biljaka.

Što je za djecu igranje, to je odraslima šport. Osobito se goji „athletic sport" kao i najmilije američke nacijonalne igre „football" i „base ball". Poznato je vruće američko ljeto, radi kojega se mnogo tjera šport na vodi.

Za slučaj lošeg vremena sagrađen je „field house" (poljska kuća). To je poseban američki tip građevine, koji otprilike odgovara evropskim klubskim zgradama, samo je izveden u većem stilu. U sredini nalazi se „halla" sa balkonima i loggijama, sa kojih se vidi čitavo igralište. Halla služi inače besplatno za izložbe i predavanja. Osim nje nalaze se u „field housu" dvorane za gombanje, ples, biblioteke, blagovaone, bezalkoholni restauranti i t. d. Siromašnijima se izdavaju marke za jelo uz neznatnu cijenu, a prije svega mlijeko za djecu.

Govorim na prvom mjestu o igralištima zato, jer su ona pokretni i osnovni centar američke kulture parkova i vrtova. Američanin kao čovjek rada misli u prvom redu na odmor i igru. Praktična je strana općenito jača od čistih umjetničkih težnja. Može se kazati, da vrtlarski ukras američkih parkova generalno ne zadovoljava. Premalo se posvećuje pažnje vegetaciji, koja se gotovo gubi među beskrajnim blokovima kuća. Međutim u poslednje vrijeme učinilo se u tom smislu vrlo mnogo.

Na prvom mjestu treba istaknuti rad „komisije zapadnih parkova u Chicagu". U glavnom njenom inicijativom došlo je do čitavog pokreta, koji je našao svoje ostvarenje u ogromnom nacijonalnom savezu „the Playground Association of America".

Od američkih umjetnika vrtova treba najprije spomenuti Olmstedta sen. (Boston), koji je zapravo stvorio tip američkog vrta. On je uspio da spoji karakteristike engleskog i njemačkog vrta, preuzevši od prvog svrsishodnost, a od potonjega umjetničke ciljeve. Kao romantičar, naglašuje on pitoresknost. U svojim velikim krajolikim kompozicijama često zanemaruje cvijeće. (Central park, New-York).

Njegovi sinovi postizavaju također mnogo u ovoj grani umjetnosti. Njima polazi za rukom, da umjet-

* Literatura: Koch, Gartenkunst.

nost vrtova povežu s arhitekturom. Građevno djelo daje temeljne linije parkova i postaje umjetničkom dominantom kao u Renesansi. Osim braće Olmstedt poznat je i u Evropi po svojim skicama arhitekt D. H. Burnham.

Od savremenih umjetnika na ovom području izveo je najveća djela Jens Jensen, artistički direktor „komisije zapadnih parkova" u Chicagu. On je prvi u Americi naglasio vrijednost cvijeća. U svojim djelima (Garfieldpark i Humboldtpark) on je donekle preuzeo motive baroknog vrta. Garfield-park potsjeća na park u Versaillu. To je čisto umjetnička kreacija cvatućeg bilja, zasađenog u harmonične tonove i forme. Izložba plastične umjetnoti, skulpture, smještena u cvijetnjaku Humboldt parka, odaje jednu njegovu originalnu i vedru ideju. Cilj svoje umjetnosti izrazio je Jens Jensen slijedećim riječima:

„Cvijetnjaci daju najsiromašnijem dijelu gradskih stanovnika zabavu i radost, koju čovjeku uopće može dati samo cvijeće". St. R.

Pomlađivanje starih stabala.

(Sa slikom.)

Na vrtlarskoj školi u Igny-u (Francuska), izvedeni su pokušaji pomlađivanja sa stablima krušaka, piramidalno uzgojenima, starima već trideset godina. Stabla su bila čvrsta i snažna, ali su davala sitne plodove i to sasvim malo.

Slika prikazuje jednu od tih pomlađenih krušaka, koja je nakon pomlađenja šestu godinu počela iznova donositi plod. Kako se na slici vidi, bilo je deblo odpiljeno otprilike 50 cm iznad zemlje. Nakon toga izbilo je u blizini reza mnoštvo mladica, od kojih je deset najsnažnijih i najprikladnijih ostavljeno kao grane za krošnju. Ostale mladice odstranjene su u ljetu. Slijedeće zime bile su te grane prikraćene. Kad su ponovno izbile, onda su bile kalamljene iznad savijenog dijela, gdje se vidi mala nabubrina. To je učinjeno u proljeću treće godine. Druge godine nakon rezanja moglo se i okulirati.

Kalemi su uzeti od kruške maslenke (Butterbirne), jer je otporna, a daje fine i krupne plodove i obilno rađa. Od vremena, kako je sve ovo izvedeno, opaža se, da grane naglo rastu na zavojima, koje svake godine nakon obrezivanja tvore, a uza to i obilno rode. Grane su duge do 2 metra, ali su razmjerno slabe, pa ih drže gvozdene šipke, koje su povezane sa dva obruča, te cijela krošnja ima oblik vaze.

Ovaj način pomlađivanja može izvoditi samo onaj, tko je vješt obrezivanju i cijepljenju voćaka.

(„Po „L'Agric. nouvelle", J. J.)

Da li je potrebno štrcati voćke?

Mnogi će gospodar u čudu zapitati: „Zar da još i voćnjak štrcam?" Ali ipak je tako.

Čovjek i životinja imadu različne svoje bolesti i neprijatelje, pa isto tako nije ni voćka pošteđena. — Naročito kod šljiva ispoljuje se na listu tako zvana hrđa. — Ali imade na voćkama i bezbroj raznih nametnika ili parazita, koji sprečavaju pravilan rast i razvoj voćke, pa time smanjuju količinu i valjanost ploda.

Mi znamo, da se moramo u nekim godinama upravo nadčovječno boriti sa raznim bolestima, da očuvamo barem minimalan prirod vinograda, a u tu svrhu upotrebljavamo sumpor, plavi kamen, sulikol i t. d.

A što činimo za voćku? Upravo ništa.

Pa zar je manje vrijedna ona voćka, koja bi nam imala dati 100—500 kg ploda, nego vinova loza? — Voće pored toga što je vrlo zdravo i hranivo za užitak, dade se i dobro unovčiti, naročito ako je lijepo.

Da te svoje voćke očuvamo od napadaja raznih bolesti na listu, na plodu i t. d., nužno je da preduzmemo preventivne mjere ili predobranu.

U tu svrhu stoje nam danas na raspolaganju razna kemička sredstva, ali kome su ona preskupa, valja da upotrebi barem ono najjednostavnije, a to je štrcanje voćaka. — Za štrcanje voćaka možemo upotrebiti sledeća sredstva:

1. Štrcanje sa modrom galicom. — Ta rastopina priprema se na sledeći način: na 100 litara vode rastopi se 2 kg modre galice (plavog kamena), a k tome se doda 4 kg gašenog vapna (kreča). — Sa tom rastopinom poštrcamo naše voćke dva do tri puta kao i vinograd.

2. Štrcanje sa otopinom (izvarkom) lišća artičoke i prostog duhana. — Ta rastopina pravi se na slijedeći način: Uzme se 14 kg lišća od artičoke (topinambura, što raste gdješto po bašćama, žutog je cveta, a na korijenu imade krumpir, koji je dobar i za jelo). — To lišće valja kuhati pola sata u 50 litara vode odnosno u manjoj količini pa poslije samo preliti i pomešati sa količinom vode od 50 litara. — Zatim se uzme lišće od duhana ili otpaci od rezanja duhana, a može se uzeti i prosti duhan, pa se taj posebno iskuha. Nakon što je iskuhan i svako posebno ohlađeno, pomešaj obje tekućine zajedno, procijedi ih i štrcaj s tom tekućinom voćke običnom štrcaljkom, kojom se štrcaju vinogradi.

Ovu tekućinu valja upotrebiti naročito u zapuštenim voćnjacima, jer u njima imade i više bolesti a i veći broj raznih parazita, koji se tim načinom odagnaju iz voćnjaka.

Lišće poškropljeno sa ovakovom rastopinom neće da žderu razni paraziti koji se nalaze na voćki (gusjenice, bube i slično) jer je gorko i otrovno.

3. Štrcanje sa emulzijom tekućinom od kreća i sapuna. Ta tekućina priprema se na taj način, da se uzme 7 kg gašenog kreča na 100 litara vode a tome se doda 1 kg običnog sapuna i pola kilograma sumpora. Tu tekućinu dobro izmešaj pa s njome poštrcaj voćke više puta.

Pored toga, potrebno je voćke i okopavati da se spreči crvljivost voća, od čega stradaju mnoge naše voćke, jer sav plod još prije nego se razvije bude nagrižen od crva, a time prekine rast i razvoj, pa prisilno sazrije i padne prije reda na tlo.

Voćku okapaj tako široko dokle sižu rubovi krošnje, a duboko barem 15 cm.

Ako ćemo ovako postupati sa našim voćkama i na opisani način njegovati ih, tada neće naši voćnjaci u jesen biti prazni, nego će se grane savijati pod težinom lijepog, zdravog i jedrog ploda.

A. Talan, Slatina

Međuusjev u povrtnjaku.

Korist od povrtnjaka dade se znatno uvećati, ako se — gdjegod je to moguće — sadi odnosno sije međuusjev. Dakako, međuusjev će donijeti pravu korist samo onda, ako on nije na štetu glavnome usjevu. Međuusjevom dakle iskorišćujemo samo dovoljno velike prazne prostore među pojedinim biljkama glavnog usjeva. Čim ti prostori ustrebaju glavnim biljkama, treba međuusjev maknuti. Zato ćemo za međuusjev odabirati onakovo povrće, koje na gredici ostaje samo kraće vrijeme ili koje dospijeva za trošnju dok je još zeleno.

Na lošem, mršavom tlu treba pod međuusjev obilnije gnojiti zrelim kompostom, pa i inače njegovati ga kao i biljke glavnog usjeva.

Najčešće se kao međuusjev sije odnosno sadi: povrtnica mjesečarka, špinat, salata, korabica, pa i razne lukovnjače, te mirodijsko bilje. Povrtnica mjesečarka sa svojom kratkom vegetacijom (od sjetve do potrošnje mjesec dana) vrlo je prikladan međuusjev. Špinat kao međuusjev iscrpljuje tlo, pa iza njega treba obilnije gnojiti kompostom. Običajan međuusjev jest salata, koja se u mnogim vrtovima uopće samo kao međuusjev proizvađa.

Na gredici, gdje smo posadili velike kasne sorte zeljanog povrća (kelja, cvjetače ili slič.) bit će mnogo prostora za međuusjev. Sadnice ovog zeljanog povrća posađene su na razmak od 60—100 cm, pa se ne samo među redovima nego i među pojedinim biljkama može posaditi međuusjev. Tako se među pojedine biljke sadi korabica ili salata, a među redovima isti takov ili bilo koji drugi međuusjev.

Špinat se može primjerice uzeti kao međuusjev između redova graha čučavca, a mrkva među redovima jagura (španjolskog zmijaka).

I među redove krastavaca, dinja, buča i slič. povrća pristaje kakav međuusjev, doklegod se ove biljke ne razvriježe. Tu možemo uzeti salatu, korabu, povrtnicu mjesečarku ili ranu rotkvu, pa i ranu koju sortu zeljanog povrća na pr. patuljastog ranog karfijola.

Uz krumpir sadi se kao međuusjev obično grah ili bob.

Mišljenje o važnosti međuusjeva u povrtnjaku različito je kod raznih povrćara. Hoće li se intenzivnim iskorišćivanjem povrtnog tla pomoću međuusjeva zaista postići znatan višak proizvodnje ili ne će, to ovisi o valjanosti tla, kao i o podnebnim prilikama, o shodnom izboru vrsti i sorata, o valjanoj obradbi, zalijevanju i gnojenju, a ne manje ovisi i o tom, da se svaka sjetva, sadnja, kao i žetva obavi upravo onda, kad ju treba obaviti, a ne onda, kad se za to slučajno nađe vremena.

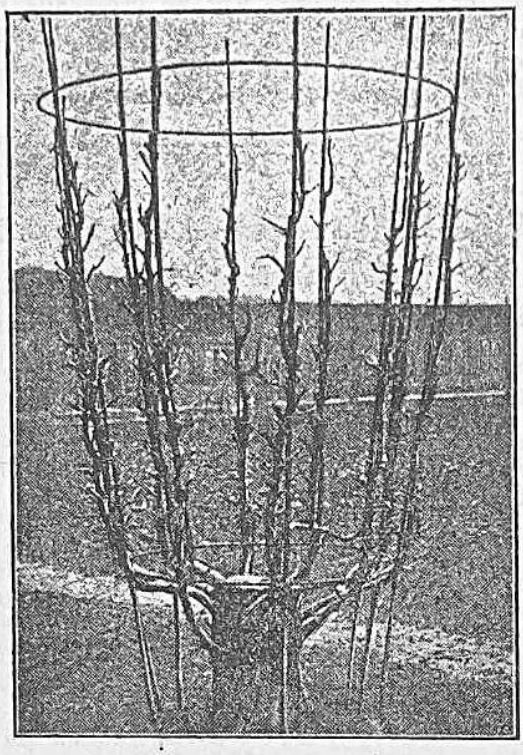

Stara kruška, precijepljena prije 6 godina. Uzrasla je 2 m, a rodi obilno. (Iz „L'Agric. nouvelle".)

Pobijanje štetočinja.

Ima kod nas naprednih i prosvijetljenih gospodara, koji bi se rado pobrinuli, da pravovremeno obrane svoje kulture protiv toli mnogobrojnih neprijatelja, ali ih je malo, koji bar približno poznaju život kukaca pa način obrane, a naročito prava obrambena sredstva, koja nam sa sigurnošću mogu da posluže u borbi protiv štetočinaca insekata (kukaca, buba). U toj borbi treba da uvijek upotrebljavamo najbolje sredstvo, koje je već prokušano i kao takovo priznato, a da radimo kako upute propisuju. Sve drugo značilo bi gubitak vremena i novaca. Do sada smo u trgovini imali sijaset raznih insekticidnih preparata, većinom strane provenijence, no buduć da su mnogi između njih otrovi ne samo za bube nego i za ljude, biline i životinje, nije ih se moglo niti smjelo upotrebljavat u svako doba godine i vegetacije baš radi te otrovnosti.

Da se toj manjkavosti starijih insekticida doskoči, mnogi su se naučnjaci trudili da pronađu jedno takovo sredstvo, koje ne bi bilo otrovno, ali bi bilo absolutno smrtonosno za štetočine, a moglo bi ga se primjenjivat protiv svakovrsne gamadi i u svako doba. To teško pitanje bilo je sretno rješeno pronašašćem Piretrina.

Piretrin je najbolji insekticid, što ga danas znanost i praksa pozna. To potvrđuju i dokazuju višegodišnji radovi svjetskih naučnjaka kao: prof. Dr. Juilleta (Francuza), prof. Dr. Staudingera (Nijemca), Dr. Diaconija (Švicara), Mc. Donnela, Roarcka & Kennana (Američana), i drugih.

Piretrin je zaštićeno ime, koje nosi domaći naš novi insekticid, a potječe od latinskog imena našeg dalmatinskog buhača „Pyrethrum cinerariaefolium". Znanstveno uzeto, Piretrin je zapravo najaktivniji dio aktivnog principa dalmatinskog buhača.

Piretrin se pripravlja u prahu i tekućini, a konfekcioniše se u malenim staklenkama od 100 grama, hermetički zatvoren, da ne gubi na svojoj aktivnosti.

Piretrin se univerzalno upotrebljava za tamanjenje svakovrsne gamadi i štetočinja, bilo u poljoprivredi protiv raznih ušenaca, moljaca, gusjenica, puževa, mrava, naročito u povrtlarstvu i kulturi ukrasnog grmlja, ruža i t. d., bilo u živinogojstvu, peradarstvu protiv razne sitne gamadi, bilo u kućnoj higijeni protiv svih mogućih štetnih parasita kao buha, muha, stjenica, ušiju, žohara i slične kuhinjske gamadi, pa komaraca i t. d.

Piretrin nije otrov, pa zato jednostavna primjena, koli u prahu toli u tekućini, ne ostavlja mrlje, ne ofuri, niti ima ma kakvi ini štetni učinak.

Piretrin u prahu rasprašuje se pomoću posebnih raspršivača ili se izravno iz bočice siplje, a Piretrin-extrakt rasprskava se pomoću posebnih Piretrin-prskalica (šprica) ili sa kistom, peruškom, uljenkom cja se

rabi za mazanje šivaćih strojeva (mašina), te se pomoću toga zaliju svi rešci i pukotine na pokućstvu, a na madracima svi rubovi, gdje postoji mogućnost, da se je u njih gamad zavukla. Piretrin kao i spomenute sprave proizvađa naša domaća tvornica Vrbovsko d. d., koja absolutno jamči za djelatnost time, što prima uz povratak novca svaku bočicu, koja bi se pokazala bez učinka.

Ing. Stj. Čečuk.

Najvažnije radnje u vrtu.*

(Lipanj—Juni.)

Iza suviše vlažnog svibnja mogao bi mjesec lipanj biti i suviše sušan. A suša je, uz jaču žegu, najopasniji neprijatelj vrtova. Trebat će stoga marljivo zalijevati, za jače suše i po dvaput dnevno: izjutra i uveče. Osim toga bit će potrebno i češće polijevanje (škropljenje) povrća i drugog vrtnog bilja, osobito u vrtovima, koji leže uz prašne ceste. — Bilje je sada u živahnoj vegetaciji, pa treba i mnogo hrane. Stoga će mnogom bilju osobito različnom zeljnatom povrću, kao i rajčicama, krastavcima, dinjama i bučama koristiti i zalijevanje razrijeđenom gnojnicom ili otopinom stajskoga gnoja ili pak otopinom kojeg umjetnog gnojiva (čilske salitre, superfosfata ili 40% kalijske soli). Ove otopine moraju biti vodom jako razrijeđene. Tako se za obilno gnojenje otopinama uzimlje: gnojnice 1 litar na 20 litara vode; čilske salitre 1 dkg na 8 litara vode; superfosfata 1 dkg na 10 litara vode, a 40% kalijske soli 1 dkg na 40 litara vode. Zalijeva se svakih 5—6 dana. — Za vrijeme rastenja treba tlo oko biljaka češće okapati, a svakako onda, kadgod se na površini načini okorina. Razumije se, da valja i korov plijeviti gdjegod se on pojavi.

U voćnjaku na kalamljenim voćkama plemenite mladice zgodnim načinom privezivati, da lijepo i uspravno rastu. Izboje iz podloge (divljake) treba posvema odrezati čim se plemenke snažnije razviju. Izdanke iz korijena također odstraniti. Na špalirima, kordoncima, palmetama i patuljastim piramidama prema potrebi privezivati, a vrške pincirati. I voćkama koristi, ako ih za sušna vremena zalijevamo, kadšto i sa razrijeđenom gnojnicom, osobito u doba, kad se počnu plodovi razvijati. Opadanju zelenih a inače zdravih plodova u mnogo je slučajeva uzrokom pomanjkanje hrane i vlage u tlu. Tlo ispod voćaka neka je čisto, okopano uokrug oko debla. Različne štetočince treba uništavati, gdjegod se na voćkama pojave.

Mlade voćke oplemenjujemo sada okuliranjem na živo (tjerajuće) oko.

Vinova loza u vrtu zahtjeva jednaku njegu kao i ona u vinogradu. Ne valja dakle zaboraviti štrcanje otopinom modre galice i vapna proti peronospori, kao i sumporisanje proti plijesni Oidiumu.

U povrtnjaku najvažniji su poslovi **okapanje, plijevljenje i zalijevanje.** Ispražnjene gredice treba prije nove sjetve valjano prirediti, a prema potrebi i pognojiti trulim stajskim gnojem ili kompostom. Barem po dva priroda godišnje treba da donese svaka povrtna gredica. Još i sada može se sijati nekoje sorte graška, graha, a i salata i endivija, kelj glavati i lisnati, koraba, povrtnica i dr. Sade se prijesadi kelja, karfiola i drugog zeljnatog povrća, pa salate, celera i sličnog. Grašak, grah, rajčice i krastavce treba ogrnuti. — Prema koncu mjeseca prestajemo sa žetvom šparge, a nakon toga treba šparžište obilno pognojiti stajskim gnojem, te kalijskom 40% solju odnosno drvenim pepelom, koji plitko u zemlju ukopavamo.

U cvijetnjaku sadimo namjesto ocvalog proljetnog cvijeća raznovrsno drugo cvijeće kao: pelargonije, begonije, vanilije (Heliotropium) i slič. — Na valjano priređenim, otvorenim vrtnim gredicama sijemo različno cvijeće, koje će većinom cvasti tek do godine u rano proljeće kao: šeboj, kartuzijanski klinčić i druge razne biljke trajnice, koje mogu da prezime na otvorenom vrtu. U cvjetne lonce, sandučiće ili kutije sijemo cinerarije, papučice (Calceolaria) i jagorčike (Primula), koje ćemo kasnije pikirati, te koje će prezimiti u klijalištu. — Ruže okuliramo na živo ili tjerajuće oko. Klinčiće (karanfile) umnažamo povaljenicama. — Gomolje i lukovice ocvalog proljetnog cvijeća (zumbula, tulipana i dr.) izvadimo iz ukrasnih gredica i ukopamo gdjegod po strani, dok im se nadzemni dijelovi sasvim ne posuše, a onda ih pohranimo na suhom, zračnom ali nadkrivenom mjestu, da se dovoljno prosuše. — Privezujemo različno cvjetno bilje kao dalije, gladiole i slično. Ocvale cvijetove odrezujemo, pa time cvjetne biljke potičemo na ponovnu cvatnju. Krizanteme i Astre presađujemo.

Cvjetne gredice treba češće okopati, plijeviti i zalijevati, a prema potrebi i cvijetne biljke čistom vodom štrcati.

U punom su cvatu sada mnoge biljke trajnice i skoro sve ljetno cvijeće. Obilno sada cvatu ruže i mnogo ukrasno grmlje i drveće.

Sobne biljke lončanice treba zalijevati pomno, jer se svaka površnost i nemarnost oko ovih biljaka znade ljuto osvetiti. Sve one biljke, koje nisu suviše osjetljive, treba što više držati na otvorenom ili barem uz otvoreni prozor, ali ne na promaji (propuhu), koja mnogom bilju može da naškodi. Nekoje biljke ne podnašaju odviše žestoko sunce, pa ih treba ponešto zakloniti za najjače podnevne žege.

Travnjak treba pokositi svakih par tjedana; nakon košnje prazna mjesta nadosijati dobrim travnim sjemenom. Za sušna vremena treba obilno zalijevati. Kosimo li travnjak za sušnih i vrućih dana, ostavit ćemo otkose da štite travni busen od prejake žege, a tek pod večer pročistit ćemo travnjak zubačom, pa ga onda valjano zaliti.

* U ovom broju donosimo napomene ne samo za lipanj-juni, nego i za srpanj-juli. U 7. broju donijet ćemo za kolovoz-august i tako uvijek za mjesec dana unaprijed. (Uredništvo.)

(Srpanj—Juli.)

Najjača ljetna žega dolazi u mnogim našim krajevima obično u mjesecu srpnju (juliju). — U vrtovima, gdje je proljetna vegetacija rano započela, razvilo se različno vrtno bilje još prije žarkih srpanjskih dana, pa se za najveće srpanjske žege opaža očiti zastoj vegetacije, koja ponovno življe započinje, kad minu dani najveće žege. U sušnim krajevima treba obilno zalijevati. U onim vrtovima, gdje je tlo teško, vlažno i zbito kao i u gorskim krajevima, gdje proljetna vegetacija započinje nešto kasnije, biti će upravo topli srpanj mjesec najbujnije vegetacije, ako ne manjka potrebita vlaga.

U voćnjaku treba grane odviše rodnih voćaka poduprijeti, da se ne slome pod težinom plodova. Kod patuljastih voćaka trebat će prenatrpane plodove ponešto prorijediti. Izdanke iz korijena kao i mlazove (vodenjake) iz debla i grana odrezivati. Mlade izboje špalira, kordonaca i palmeta prirezivati. Voćno grmlje (ribiz, ogrozd) umnažamo sadenicama ili pak povaljenicama. I jagode umnažamo već u ovom mjesecu ili kasnije u kolovozu-rujnu ukorijenjenim vrježama, koje rasađujemo na razmak od dvadesetak cm na valjano prorahljeno vrtno tlo. Tijekom ljeta zalijevamo i okapamo ih marljivo, a vrježe što iz ovih biljaka izbiju, otkidamo. U rujnu presadit ćemo ovako uzgojene biljke na njihovo stalno mjesto. Vinovu lozu u vrtu štrcamo proti peronospori i sumporišemo proti oidiumu, te ju inače njegujemo, kao i u vinogradu.

Voćke treba njegovati kao što je i prije rečeno, napose uokrug oko debla tlo prekopati te zalijevati, kadšto i razrijeđenom gnojnicom. Štrcanje raznim otopinama proti bolestima i štetočinjama koristit će voćkama. (Vidi poseban članak o tome). A štrcanje krošanja čistom vodom prija voćkama veoma, pa se plodovi vrlo lijepo razvijaju. — Otpalo nesazrelo voće pobiremo sa tla, pa ga upotrebimo za pravljenje voćnih pasta, pekmeza, octa i slično ili pako za prihrann svinjama. Sa tla treba ovakovo voće na svaki način odstraniti, jer u takovom voću obično je kakvi štetočinja ili kakova bolest, koja može prijeći na drugo, zdravo voće. Za ukuhavanje bit će sada dobre kajsije, zeleni orasi i različno drugo voće.

Prema kraju mjeseca počinjemo okulirati na spavajuće oko.

U povrtnjaku treba za sušnih dana marljivo zalijevati, a okapati kadgod se površina tla okori, da uzduh uz-

mogne prodirati u tlo do korijenja. Time ujedno uništavamo korov, koji treba i plijeviti gdjegod ga bude.

Sije se još grašak i to samo brzo rastuće sorte, isto tako i grah čučavac, salata, mrkva, koraba, endivija, rotkva, povrtnica i jesenska repa, a kasnije i prvi špinat za zimu. Mlade usjeve treba prorijeđivati odnosno pikirati. Presađivati možemo još kelj pupčar, glavati kelj, celer, korabu, poriluk, kelj, salatu i štrpku (endiviju). Cvijetove cvjetače treba kojih 8 dana prije trošnje zakloniti od sunca i svjetla tako, da ih prekrijemo sa par prelomljenih listova iste biljke. Pojedine biljke endivije treba ovezati likom, da unutarnji listovi ostanu blijedo-žuti. — Za trošnju dospijeva sada mnogo povrće, ali najljepše i najsnažnije biljke treba ostaviti za sjeme. Sjeme ćemo na tim biljkama ostaviti do potpune zrelosti, a onda ga pomno obrati, osušiti i spremiti.

U cvijetnjaku treba marljivo plijeviti i okapati, te zalijevati i štrcati. Cvjetne stapke ocvalih cvijetova odrezivati, da biljke ponovno cvatu. Mnogom ukrasnom bilju i cvijeću koristit će veoma zalijevanje razrijeđenom gnojnicom ili raznim gnojivim otopinama. Ruže okuliramo pod kraj mjeseca na spavajuće oko. Sađenicama (pelcerima) umnažamo pelargonije i mnogo drugo cvijeće i ukrasno bilje. Za kasnu zimsku, te ranu proljetnu cvatnju sijemo cinerarije, primule, kalceolarije, i to u cvjetne lonce ili sandučiće (kutijice), te ih držimo ponešto zasjenjeno, dok ne izniknu. U hladnom klijalištu ili na prikladnoj otvorenoj gredici sijemo maćuhice, potočnice (Myosotis), gurmate tratinčice, rezede, pa Campanula, Silene i dr. Prijašnje usjeve prema potrebi pikiramo i presađujemo. Krizantemama otkidamo vrške (pinsiramo ih), da im zaustavimo rastenje u visinu, pa da se biljke bolje razgranaju.

Prirezujemo živicu (živu ogradu), a gdje su pojedine cvjetne gredice šimširom (Buxus) obrubljene, treba i njega prirezati.

Biljke lončanice obilno zalijevati. Mnogima će prijati češće zalijevanje i gnojivim otopinama ili hranivim biljnim solima („Kanipos"). Treba li, mogu se sobne biljke lončanice i sada presađivati.

Travnjak njegujemo kao i dosad svom pomnjom. Koristit će, ako ga od vremena do vremena zalijemo razrijeđenom otopinom gnojnice, ili pospemo jednolično čilskom salitrom (oko 10 gr. na kvadratni metar), odnosno sitnim dobrim kompostom.

Razno iz sitnog živinogojstva.

Perad neka je po danu što više na otvorenom svježem zraku. Svježe vode za piće i svježeg zelenja neka nikad ne uzmanjka. Da se spriječi opasan proljev peradi, preporuča se u pitku vodu metnuti komad zarđala željeza. Različnu meku kašastu hranu treba živadi davati uvijek samo svježu i u čistim posudama. Ta se hrana na ljetnoj žegi lako ukisa i pokvari, a tada može da uzrokuje opasna poremećenja probave i druge bolesti. Dakako da treba u peradnjaku držati najveću čistoću, inače se ubrzo razmnože razni paraziti, a lako se razviju i kojekakove zaraze među peradi. Mladunčad od lipanjskog nasada dalje ne ćemo ostavljati za rasplod, nego će to biti perad za klanje. Mladu živad uopće, a osobito male purice i biserke (perlinke) ne smijemo prvih nekoliko tjedana puštati na vlažnu ili rosnu travu, a čuvati ih treba i pred kišom kao i pred prejakom sunčanom žegom. Dobro je stoga, da na ograđenom prostoru, gdje živad danju boravi, bude kakvo krošnjato drvo ili kakvo nadkrovljeno mjesto, gdje se živad može po volji sklonuti.

19 godišnja glicinija na župnom dvoru u Grubišnom polju.

Sitne domaće životinje (koze, ovce, kuniće, svinje) treba držati u čistoći, pa ih prema potrebi prati i kupati, strići odnosno česati. Svježa pitka voda i krepka hrana, kao i boravak na otvorenom zraku prija svima sitnijim domaćim životinjama, pa ostaju zdrave i lijepo napreduju. — Kod hranjenja zelenom krmom valja paziti, da rosna ili mokra krma ne ostaje dugo na hrpi, jer se takova brzo ugrije i kvari. Mladunčadi ovakova krma osobito može da naškodi. — Na paši treba životinjama udesiti zgodno hladovito mjesto, kamo se vazda mogu zakloniti pred žegom.

U pčelinjaku razvio se najbujniji život. Pčele se roje. Često se pčelar nađe u neprilici kako da dohvati roj koji je sjeo na kakovo visoko drvo. Stoga je najbolje da su u blizini pčelinjaka sama niska drveta i grmovi. Sprema li se koji roj da kamo dalje odleti, treba ga pomoću pčelarske ili obične vrtne štrcaljke čistom vodom poštrcati, jer ovako pokisle pčele ne odlijeću daleko. Dešava se da roj sjedne u kakvu pukotinu, udubinu trulog debla ili na slično kakvo mjesto, odakle ga treba istjerati. Iskusan pčelar uzme suknenu krpicu namočenu petroleumom i stavi ju u blizini roja, koji se naskoro iz svog skrovišta izvuče i smjesti na otvorenom zraku, gdje mu vonj od petroleja ne smeta. Treba nastojati, da roj bude što raniji, kako bi do zime što bolje ojačao i naspremao meda. Takvi su rojevi oni, koji izlete mjeseca lipnja. Kasnije rojeve treba spriječiti time, da odstranimo suvišne matice, a slabe pčelce spojimo. — Za vrijeme glavne pčelinje paše neka se medom ispunjeni okvirci izvrcaju, a prazno saće ponovno umetne u košnice. Time se pčele potiču na življe sabiranje meda, pa obilnu pašu valjano iskoriste. Umetanjem praznog saća uvećavamo znatno sabiranje meda, jer za pravljenje voska troše pčele također slatke sokove cvijeća, od kojeg pčele prave i med. — Vrcanje meda treba vršiti u zatvorenim prostorima, kamo ne dolaze pčele izvana, koje bi ne samo smetale kod tog posla, nego bi se lako priučile krađi meda. Mladim pčelcima, koji su tek nastali rojenjem, znade ponestati hrane, ako nadođu odmah iza rojenja dugi kišni dani. U tom slučaju treba im pomoći umjetnom prihranom ili jednostavno umetnuti okvirac pun meda iz druge košnice. Češće treba pregledati košnice pa se uvjeriti, ima li svaki pčelac valjanu maticu.

Razno iz vrtlarstva.

Množina vode kod zalijevanja povrća. Voda je svakoj biljci pa tako i svemu povrću neophodno potrebita. Bez dovoljno vode ne može biljka da se iz zemlje hrani, a po tom niti da raste. Kroz biljku prolaze velike količine vode, koju korijenje iz zemlje upija, a lišće i druge nadzemne biljne česti isparuju u uzduh. Ovo isparivanje kod različnih je vrsta povrća jače ili slabije, a nije jednako ni tokom cijele godine, pa je ljeti isparivanje najjače, dok je slabije u rano proljeće i u kasniju jesen. Isparivanje vode jače je i obilnije onda kad biljka živahno raste, nego li onda, kad se rastenje biljke u glavnom završilo, pa je biljka blizu zriobe.

Prema svemu ovome treba da se ravna i zalijevanje povrća. Povrće treba obilnije zalijevati onda, kad ono mnogo vode troši isparivanjem. Ali i različne vrsti povrća zahtijevaju različnu količinu vode kod zalijevanja. Općenito može se reći, da treba mnogo zalijevati ono povrće, koje ima plitko korijenje. Mnogo zalijevanja treba i sve ono povrće od kojega za trošnju rabimo stabljike i sočne plodove ili lišće. Osobito prija obilno zalijevanje krastavcima i sličnom povrću, pa cvjetači kao i drugom zeljnatom povrću, celeru, povrtnici i rotkvi, te špinatu i salati, koja uz oskudnije zalijevanje prebrzo počne cvjetati. Koraba bude drvenasta ako se obilno ne zalijeva.

Znatno manje zalijevati treba grah, grašak, repu, špargu i lukovnjače. Ali je krivo mišljenje, da ovo povrće ne treba uopće zalijevati. Za ikoliko veće suše treba i ovo povrće zalijevati, jer inače ga napadnu kojekakove bolesti (plijesan, hrđa i sl.) na lišću i stabljikama.

Nekoje povrće voli i češće štrcanje vodom, kao špinat, salata, raznovrsni kelj, raved i slič. Naprotiv čestim štrcanjem nadzemnih dijelova kod graha i graška kao i kod celera ne postizava se svrha jer se doduše obilnije razvije lišće, ali ne one česti, koje služe nama za kuhinjsku trošnju.

Za ukras balkona preporuča se osobito: bršljanaste viseće pelargonije kao i obične pelargonije. Ovo cvijeće vrlo je izdržljivo za sve nepogode, kojima je cvijeće na balkonu izvrženo. Nadalje se preporučaju: petunija, pa Tropaeolum (dragoljub) zlatno žutog cvijeta, Salvia splendens (žalfija) žarko crvene boje, lobelije, verbene, fuksije, begonije (Begonia semperflorens), vanilije (Heliotropium) i dr. Od biljaka penjalica preporučaju se: Cobaea scandens i Clematis. Vrlo dekorativno ističu se na balkonu palme (Phönix) pa različne druge vazda zelene biljke kao: lovor, evonymus, aukuba i slič.

Neobičan ukras balkona bile bi rajčice, koje uza to donesu i prilično plodova. Ovakovih balkona vidjelo se ovdje-ondje u Njemačkoj za vrijeme svjetskog rata, kad se nastojalo što većma spajati ugodno i lijepo sa korisnim.

Kad treba zalijevati cvijeće u sobama? Tko hoće znati treba li da zalije cvijeće u sobi, valja da opipa površinu zemlje u loncu, da li se mrvi u prah ili je u malim grudima pa se ljepi za prste. — Udarite člankom kažiprsta po loncu kao što se kuca na vratima. Ako je zemlja suha i ako lonac zveči kao da je prazan, tada treba biljku zalijevati. U tom slučaju valja zaliti obilno, a još je bolje ako se stavi lonac u veliki sud nekoliko minuta tako, da sva zemlja upije vodu. — Ne valja zalijevati ako je zemlja još dovoljno vlažna, jer od prevelike vlage gnjije korijenje.

Ujedno treba se pobrinuti za odvodnjenje (drenažu); za to se stavi na dnu lonca nekoliko krhotina crijepa od kakve razbite posude. Oni će zaštićivati rupicu na dnu lonca, da ju zemlja ne zabrtvi i da voda može kroz nju polagano otjecati.

Otopina modre galice (plavog kamena) i vapna, poznata i pod imenom bordoške kaše (bouillie bordelaise), kojom štrcamo vinovu lozu, treba da ima ova dva svojstva:

1) da se u finim kapljicama raziđe po čitavoj površini biljke,

2) da uz biljku tako prione, te ju kiša ne može lako izaprati.

Zgodnom mješavinom otopine galice i vapna postizava se oboje u izvjesnoj mjeri. No ipak nastaje pitanje, ne bi li se vrijednost ove otopine mogla još čime povećati bez znatnijeg troška. Ima i posebnih preparata (od različitih sastavina i pod različnim imenima), koje treba dodati otopini modre galice i vapna prema uputama tvorničara. Da se u praksi prosude ti preparati valja paziti da li se i koliko mješavina iza štrcanja na biljci zgusne i je li dosta otporna prema kiši. Neka se uzme recimo 1 litar te mješavine. Nakon jednog sata razmuti se talog, a zatim se u mješavinu uroni brzo pločica od običnog čistog stakla. Ako je mješavina ćorbasta (jušna), na staklu će ostati cjelovit plavkast sloj kapljevine. U protivnom slučaju sabrat će se u velikim kapljama, koje lako otpadaju.

Kao sredstvo, da se uveća prionljivost otopine, možemo uzeti: melasu, kalofonij, kazein, obrano mlijeko i dr. Sve su to dobra sredstva, ako se valjano upotrebe. Osobito se preporuča kazein, koji se pravi od obranog mlijeka. Možemo ga kupiti u ljekarnama.

Pomiješa se 50 grama kazeina u finom prahu i 100 grama gašenog vapna (također u prahu). Toj smjesi dodaje se voda u malim količinama i to tako da se konačno sve to rastopi u litri vode. Voda se dodaje malo po malo, da se izbjegne stvaranje gruda i olakša rastvaranje kazeina. Zatim se to ulije u hektoitar bordoške otopine.

Još je jednostavnije, ako se pomiješa 50 gr. kazelina i 150 gr. amonijskog sulfata (poznatog dušičnog gnojiva). Dobivena smjesa sipa se polako u hl otopine uz neprestano miješanje dok se ne rastopi.

(Prema „L'Agrik. nouvelle".)

Chinchilla-kunić.

(Sa slikom.)

Piše: Stj. Šteidl, uzgajatelj kunića, Virje.

Chinchilla (Činčila) kunić, spada srednjim vrstama po težini a ubraja se među prve i najbolje zbog svojeg krasnog krzna mramorno sive boje. Ta je pasmina nastala dugogodišnjim ukrštavanjem raznih drugih pasmina. Njegova koža, ako je pravo učinjena (ustrojena) jest skupocjena, pogotovo u zimi od starih kunića. Krzno je vrlo slično krznu američke životinje „Chinchilla", po kojoj je kunić i dobio ime, a koja je u Americi zbog svojeg krzna gotovo istrebljena, te je prošle godine lov na Chinchille uopće zabranjen. — Težina kunića jest $3\frac{1}{2}$ do $4\frac{1}{2}$ kg. Plodnost ženke je

vrlo dobra, izleže poprečno 5—7 mladih dapače i 10, a uzgaja ih sa velikom ljubavlju i marom. Oplođenje ženke neka započne u 7—8 mjesecu, dočim mužjak neka bude star 10—12 mjeseca i kao takovog može ga se rabiti 3—4 godine, pogotovo, ako je dobro razvijen i u punoj svojoj snazi. — Kod mladih ženki, ako su dobro razvijene, te ako zahtijevaju mužjaka, naime ako kupe slamu ustima i prave gnijezdo, a da nisu bile do onda oplođene, mogu se pariti i u 6 mjesecu, što vrijedi također i za sve ostale pasmine. Chinchilla kunića imade dvije vrsti: mali i veliki Chinchilla, no krzna su im jednaka.

CHINCHILLA KUNIĆ.
(Iz kunićnjaka Stj. Šteidl, Virje.)

Kako sam napomenuo u prošlom broju „Uzornog Vrtlara" broj uzgajača „Chinchilla kunića u Americi iznaša preko 100.000 a pojedinci ih uzgajaju na svojim farmama u velikom broju zbog krzna i mesa. Prije rata meso kunićevo u Americi se slabo jelo, no danas zauzima kunić vidni dio među svim ostalim vrstama mesa. Los-Angelos kolje mjesečno u svojim klaonicama preko 40.000 komada kunića. Cijene lanjske godine u Americi kretale su se za Chinchilla krzno Doll. 1·—, 1·50 a u Njemačkoj 5—7 zl. mar. već prema veličini i finoći krzna u sirovom stanju.

Chinchilla-kunića nadmašuje u finoći i boji krzna do sada jedino najnovija pasmina t. z. „Castor-Rex". U jednom selu Coulongé francuskog departmana Sarthe, okotila je ženka jednom seljaku uzastopce 2 puta po jednog malog kunića koji u trećem mjesecu nisu imali nikakovu dlaku. To je opazio tamošnji župnik Abbé Gillet, koji je i sam uzgajao kuniće, te je ove mlade kuniće kupio znajući da je to nekakova izvanredna pasmina. U svom uvjerenju nije se prevario jer je mlade kasnije prodao za skupe novce. Dovoljno je znati, da su se prvi parovi „Castor-Rex" kunića prodavali 1925. g. u Njemačkoj uz cijenu 1200—1400 zl. mar ili Din. 16 800—19.600. Sadašnja cijena jest po paru mladima 200—300 zl. mar. ili Din. 2.800—4.200.

Castor Rex kunić (Dabar-kralj) jest po boji krzna sličan Dabru, posjeduje vrlo kratku dlaku kavine boje (Caffe braun) no danas ih još malo imade, zato im je i cijena tako nevjerojatno visoka.

Najpotrebnije napomene k uzgoju kunića.

(Prema slovenskom od **Ivana Schmida***, Kamnica.
Stjepan Šteidl, Virje.)

Ako hoćeš da izbjegneš nepotrebnim neprilikama, pa da imaš uspjeha u svom kunićarstvu, treba da se prije svega upoznaš sa najvažnijim o uzgoju, hranidbi i njegi kunića. Početnicima preporučio bih, da goje male pasmine, jer velike trebaju veći prostor, a to je vezano i sa većim izdacima. Posljedica je toga, da gojitelj izgubi nabrzo veselje i sve napusti. Naprotiv, tko isprva uzgaja manje pasmine, imat će već u početku uspjeha, njegovo veselje rasti će svakim danom, on će napredovati i postati najbolji uzgajač kunića. Za rasplod kupuj zdrave životinje kod poznatih povjerljivih uzgajača. Ne budi strašiv, ako su cijene i nešto više, kako to obično i biva kod lijepih i zdravih životinja. Kod prenosa ne hvataj kunića za uho nego za kožu na hrptu, a oplođenim i teškim životinjama podmetni drugu ruku pod trbuh. Tako životinju lakše podigneš i nosiš, a da joj ne prouzrokuješ boli. Ne puštaj da ti kuniće hrane ljudi, koji o uzgoju nemaju pojma, niti imadu veselja za taj posao. Ne mora li drugačije biti, neka kunićima prilazi uvijek samo jedna osoba, da se na nju životinje priuče. — Često kunićima ogledavaj nos, oči, uha, da opaziš i pravodobno prepriječiš različne bolesti. Oboljele životinje na priljepčivim bolestima, među koje spada i hunjavica, spremi odmah u posebne prostorije, a prijašnje prostorije dobro raskuži. Opasno oboljele životinje od koje opasne zarazne bolesti treba da uništiš, jer ćeš time prepriječiti pogibiju cijelog kunićnjaka.

Ne upotrebljavaj za rasplod ženke mlađe od 7 mjeseci, jer mlađe davaju slabunjavu mladunčad, koja obično brzo ugine.

Ne uporabljuj za rasplod životinje u velikom krvnom srodstvu, osim ako imaš za to kakav poseban važan razlog.

Kad životinje mijenjaju dlaku, čuvaj ih od prehlade, a ne upotrebljuj ih tada ni za rasplod, niti za klanje, jer krzno im tada ne vrijedi. Međutim dobro ih hrani, da čim prije dobiju novu dlaku.

Kod parenja metni ženku k mužjaku na par minuta, a nikako mužjaka k ženki. Nošenje (bređost) traje 29—32 dana. — Očisti i raskuži prostor, u kojem će ženka leći, i daj obilno mehkog sijena ili slame, da si napravi gnijezdo. Dva dana prije i poslije leženja podaj svježe vode, jer ženke tada strašno žeđaju. Uzmanjka li im vode, pojest će svoje mlade, što se puno puta dogodilo osobito kod mladih ženki uslijed boli i žeđe. — Dojećim ženkama davaj radič ili trputac kao i druge biline, koje davaju čim više mlijeka. — Pretraži gnijezdo i odstrani mrtve ili za uzgoj nesposobne, da se drugi mogu razvijati. Kod pretrage ukloni ženku na drugo mjesto.

Ne ostavljaj više nego 6—7 mladih kod male pasmine, 4—5 kod velike. — Mladunčad ne uzimaj od matere prije 8 tjedana i to tako, da svaki dan uzimaš po dva. Dva poslijednja ostavi dulje i zadrži ih za daljnji uzgoj. — Razdijeli mlade po spolu kad su navršili 3 mjeseca te ne prenapuni štalicu sa mladima; po mogućnosti napravi i trkalište, da se slobodno razvijaju. Ženku ne pari prije od 14 dana po odstranjenju

* Pisac ovih napomena g. Ivan Schmid, posvetio je dobar dio svog života uzgoju kunića, te je u tom postigao znatne uspjehe. Veliki mar, strpljenje i ljubav, kojom je on uzgajao svoje ljubimce — zajce, i dugogodišnje iskustvo svoje, on je sabrao u ovim člancima, koji će zacijelo vrlo dobro doći svim našim kunićarima. Teška bolest prikovala ga uz postelju, pa nije u stanju da nam na dugo opisuje svoje metode i iskustva. Tim više je važno, da si svaki kunićar ove zbijene napomene pročita i upamti

mladih, osim ako nije izmučena i ako sama ne zahtijeva mužjaka. Mužjake drži u podaljem prostoru od ženki, da se ne izrabljuje nagon. — Ne pusti strane da prigledavaju gnijezdu i time uznemiruju ženku. Tuđe pse i mačke ne puštaj ni blizu, a štakore i miševe proganjaj na svakom koraku. — Kako mladi brzo napuste gnijezdo, očisti štalicu, ali prije čišćenja treba da ženku i mlade ukloniš iz štalice i skloneš ih u drugi već očišćeni prostor. — Čuvaj kuniće pred propuhom, vlagom i velikom vrućinom, ali neka uvijek budu u dovoljno zračnom prostoru; najbolja je štalica iz drva, sa mrežom kroz koju se ne može uvući miš. Za jakog mraza zatvaraj prednji dio pleterom od slame ili ponjavom, ali tako, da životinje ipak imaju dovoljno zraka. — Štalice više puta očisti, raskuži, sa vapnom pobijeli barem u proljeću, a opskrbi sa dosta slame, pogotovo zimi. Najbolja je zobena slama.

(Nastavit će se.)

„Cuprex" proti gamadi.

Domaće naše životinje često trpe od svakojake gamadi, a više puta upravo radi toga loše uspjevaju. Slično je i sa peradi, ako se kokošinjac napuni sa gamadi. Upotrebljavaju se različita sredstva ali nekoja su suviše jaki otrov pa se ljudi nerado njima služe; druga su preslaba, slabo djeluju, časovito. Kod ušiju nezgodno je, što se ubiju samo one a ne ujedno i njihova jajašca, gnjide, iz kojih se za kratko vrijeme izvale uši.

Pošlo je za rukom pronaći tekućinu, koja ima mnoga dobra svojstva a time se preporučuje. To je zelena tekućina bakra pod imenom „Cuprex" a dobiva se u trgovinama. Koga smeta zelena boja, može ju dobiti tako rekuć bez boje.

Ako ima govedo, koza, svinja ili pas kao vjerni pratilac čovjeka uši ili drugu gamad dobro se namaže i tare dlanom ili četkom sa tom tekućinom a treba samo toliko biti oprezan, da ne dođe tekućina do očiju ili nosa životinje, gdje može prouzročiti laku upalu. Neka se to učini na zraku, da se dosta jaki miris brže izgubi. — Za perad preporučuje se, da se kokošinjac valjano očisti a za tim dobro namaže, pusti dan, dva, dok nestane mirisa. Može se fino raspršiti pod krupno perje i oko trtice. Unište se uši sa gnjidama a i druga gamad kao dlakaši, perjaši, buhe, stjenice, tekuti. Kokoši, ako imaju tako zvane vapnene noge, ozdrave.

Ako treba čovjek tu tekućinu, osobito proti ušima, može si i sam dobro natrti glavu time, ostavi sat, dva a onda glavu opere mlakom vodom i sapunom. Ako se sada kosa dobro iščešlja, ispast će ne samo uši, nego što je još važnije i gnjide sve mrtve. Ako je to dobro učinjeno neće trebati taj postupak opetovati, imat će mira. Koža izgrebena ili od česanja ranjava, kao što se to događa kod čovjeka i životinja, brzo će zacijeliti. Uši a i gnjide poginu od te tekućine za nekoliko minuta. Tekućina ne draži kožu, nije štetna, ne kvari rublje; treba ju čuvati od vatre.

Danas se upotrebljava ta tekućina kod ljudi i životinja, hvale ju liječnici i veterinari radi lake i uspješne uporabe. **Dr. Aug. Langhoffer**

Priloženom čekovnom uplatnicom
pošaljite nam pretplatu za god. 1927.!
Molimo Vas, ne odgađajte!

Pitanja i odgovori.

G. M. A. N., Šibenik. — Špinat je jednogodišnja biljka, jer u istoj godini iz sjemena potpuno uzraste i donese zrelo sjeme. Sijemo li ga u jesen, dozrijeva tek slijedeće godine, a tada ga možemo smatrati i dvogodišnjom biljkom. — I novozelandski špinat kod nas se gaji kao jednogodišnja biljka. Plijevljenjem i okapanjem treba ga štititi od korova samo u prvo vrijeme razvoja. Kad se razraste, onda on sam tlo pod sobom toliko zasjenjuje, da se i ne može zakorovljivati. Njuzilondski špinat đubri se stajskim gnojem, a dobro je prije sjetve prignojiti još i sa nešto superfosfata i 40% kalijske soli, dok mu vrlo prija i gnojenje čilskom salitrom u nekoliko mahova za vrijeme vegetacije. — Plodovi sa sjemenkama dozrijevaju od kolovoza do listopada.

Jedno klijalište može se sa jednim te istim đubrom iskoristiti najprije kao t o p l o klijalište. Ovisi o debljini naslage konjskoga gnoja, kako dugo će to klijalište biti toplo. Za topla klijališta uzima se oko 60 cm debela naslaga gnoja. Ovakovo klijalište udešava se već u siječnju ili veljači, pa služi za sjetvu biljaka, koje ćemo pikirati odnosno presaditi u drugo toplo klijalište. Ako se to pikiranje vrši nešto kasnije u proljeću, tad se ne ćemo poslužiti toplim nego m l a k i m klijalištem, koje postaje od toplog klijališta u kojem se svršila prva najžešća rastvorba đubra, pa se sad razvija nešto manje topline. U srpnju ili kolovozu klijalište se isprazni, a đubre i zemlja kompostira. Međutim može se klijalište i ostaviti te upotrebljavati i ovako hladno za sjetvu različnog bilja, koje želimo kadgod ustreba zaštititi pred naglim vremenskim nepogodama. Valjano udešena hladna klijališta ugrijavaju se od sunčane topline, ako su natkrita staklom.

G. I. G., Dinjevac. — Sredstva, koja je proti krvavom ušencu preporučio g. agr. Kaluđerović, upotrebljavaju se najbolje tako, da se njima zaraženi dijelovi voćaka mažu pomoću kakove četkice. Moglo bi se tim sredstvima i štrcati, ali bi se štrcanjem postigao manji uspjeh, jer bi mnoga zaražena mjesta ostala suha. Sva ova sredstva djeluju sigurno onda, ako se opetovano upotrebljavaju, jer se krvavi ušenci znadu zakloniti u kojekakvim udubinama kore, gdje ih je često teško i mazanjem dohvatiti, a još teže štrcanjem.

Štrcanje voćaka (dendrinom ili voćnim karbolineumom u dovoljno razrijeđenoj vodenoj otopini) koristit će kao preventivno sredstvo i to onda, dok se pupovi na voćki još nisu otvorili. — Osim ljetne borbe proti krvavom ušencu važna je i zimska borba, t. j zatiranje ušenca na korijenu, gdje ga zimi znade biti vrlo mnogo. — Napadne li krvavi ušenac zelene mladice voćke, najbolje da ih otkinemo i spalimo, jer one će i onako suviše od ušenca stradati, pa ih ne ćemo moći do zime dovoljno obraniti.

N. o. š., Porebrice. — Na plodićima i lišću kruške one su crne mrlje od gljivice bolesti Fusicladium, proti kojoj je dobro sredstvo štrcanje otopinom modre galice i vapna. Na 100 litara vode 1 kg modre galice i 1 kg gašenog vapna. Ovo sredstvo koristilo bi najviše, kad bi se upotrebilo još prije nego se zaraza pojavila.

Akviziciju i inkasaciju sviju oglasa za „Uzorni Vrtlar" na području grada Zagreba vrši knjižara M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6, gdje zagrebački pretplatnici mogu i pretplatu uplatiti.

Izdavač i odgovorni urednik: **Stjepan Pirnat, prof., Zagreb, Ciglana 24.** — Tisak: **M. Šek, Zagreb, Strossmayerova ul. 6**

Vrtlarskog pomoćnika

vještog stakleničkim kulturama (tropsko bilje, orhideje) tražimo za odmah. Ponude sa svjedodžbama na upravu botaničkog vrta, Zagreb, Mažuranićev trg.

Vrtlar

neoženjen, 30 god. star, govori 4 jezika, samostalna sila, stručno naobražen u uzdržavanju parkova, umjet. nasada i staklenika; vješt cjelokupnom povrćarstvu, voćarstvu i ostalom gospodarstvu, istodobno namješten kao prvovrsni vtlar, želi promijeniti sadašnje mjesto za stalno mjesto. Nastup po dogovoru. Adresa u upravi „Uzornog Vrtlara".

Nadvrtlar

traži mjesto, gdje bi mogao samostalno raditi, na privatnom ili trgovačkom vrtlarstvu. Bio bi spreman eventualno i priženiti se u bolje trgovačko vrtlarstvo. Ponude na upravu lista pod „Nadvrtlar".

!

Knjiga o povrću

POVRĆARSTVO

(Uputa u proizvodnju povrća)

od prof. Stj. Pirnata

Cijena 20 Dinara.

Pretplatnici „Uzornog Vrtlara" dobivaju od nas ovu knjigu zajedno sa poštarinom — dok se ne iscrpi još mala zaliha

za 15 Dinara

Tražim mesto

za kalamljenje voćaka, vinograda, uređenje vrta, parka, cvetnjaka, uz mesečnu platu ili po komadu. Đura Đerki, vrtlar, Vrenjevo (Banat).

Vrtlar

28 god. star, sa 14-godišnjom praksom, dobar stručnjak u svim granama umjetnog vrtlarstva, **traži stalno mjesto.** Može nastupiti po dogovoru. Ponude na administraciju ovog lista pod značkom „Samostalna snaga".

KOKO hranivi prašak za živinu.

Živina (perad), koja uz hranu dobiva ovaj prašak, raste izvanredno lijepo, dobiva gusto perje, mesnata je i nese marljivo jaja. Isproban je kao sredstvo proti raznim bolestima perađi. Naputak o njegi živine i uporabi Koko-praška priložen je svakoj narudžbi.

Zoltan Šumaher, Crvenka S. H. S.
kemijsko farmaceutski laboratorij

I. Bravarska radiona
za vrtlarske potrepštine
Rudolf Henč, Brod n/S.

Izrađuje uz najsolidniju cijenu
staklenike,
centralno grijanje i klijališne prozore
(Frühbetfenster), dobavlja sve vrtlarske potrepštine i t. d. i t. d.

JANKOMIR D. D., velevrtlarija i rasadnik

Zagreb-Stenjevec.

POZOR VRTLARI!

Prodajemo iz vlastitog rasadnika sve vrsti prvorazrednih

voćaka
ruža
ukrasnog grmlja
konifera
perena

Tražite posebne ponude, jer vrtlari i preprodavaoci dobivaju znatan popust!

NAJBOLJI PRAVI
HARZER-
KANARINCI

počam od 8 Maraka. Pjevači-prednjaci, parovi za uzgoj, poput snijega bijeli kanarinci. Krletke, ptičja hrana i ptičji lijekovi. ☞ Ilustrovani cjenik besplatno.

Grosszucht Heydenreich,
Bad Suderode in Harz (Njemačka).

Vinogradar i vrtlar

sposoban i trijezan, sa višegodišnjom praksom, te po mogućnosti da se razumije u njegovanju cvijeća, traži se za Dalmaciju. Ponude sa prepisima svjedodžaba uz naznaku zahtjeva pod „Radin i pouzdan K-626" na: Interreklam d. d oglasni zavod, Zagreb I.—78.

Absolventica djevojačke vrtlar. škole

u Beču i Pragu (Krč) traži namještenje kao pomoćna sila. Osim srpsko-hrvatskog govori češki i njemački. Ponude na:

J. Chadraba, Tuzla (Bosna)

HRVATSKA
UČITELJ. ŠTEDNA I PREDUJMOVNA ZADRUGA
Kukovićeva 34 U ZAGREBU Osnovana 1889.

Prima uloške

i podijeljuje vjeresiju
uz najpovoljnije uvjete!

Važno!

za gg. poslodavce i pomoćnike trgovačke, obrtničke i industrijalne struke.

Namjestbeni odsjek za pomoćnike kod Hrvatskog Radiše u Zagrebu traži: 1 samostalnog strojobravarskog pomoćnika, 1 pomoćnika za strojenje kože, 2 krojačka pomoćnika, 1 kovačkog, 1 bačvarskog, 10 brijačkih pomoćnika, te 1 za mješovitu robu, koji potpunoma njemački znade i 1 užarskog pomoćnika.

Gg. pomoćnici, koji traže jedno od gore navedenih mjesta, neka se obrate izravno na Središnjicu Hrv. Radiše u Zagrebu.

Isti odsjek imade na raspolaganju: 10 pomoćnika trgovine mješovitom robom, 1 pomoćnika strojobravara, 1 pomoćnika za kratku pletenu robu, 1 za porculansku robu i 1 za željeznariju, te 1 pomoćnika manufakturne struke.

Gg. poslodavce gore navedenih struka molimo radi podmirenja, da se izvole izravno obratiti na: Hrvatskog Radišu u Zagrebu, Šenoina ulica broj 16 II.

Noževe za cijepljenje
Trsne škare
Pilice za drvo
Štrcaljke za vinograd
Kose
Srpove
Bruseve
Žicu za ograde

nuđa najpovoljnije

Željeznarija

MERVAR i HODNIKOVIĆ

ZAGREB, Bakačeva ul. 2

Proljetna ponuda

Ruže visoke i niske u 50 vrsti, samo lijepe vrsti: Remontant, Thea hybrida, Pernetiana, Polyantha i penjačice. — **Chrysanthema,** matice i mlade biljke. — **Pelargonium** zonale i peltatum. — **Fuchsia,** Salvia, Petunia, Begonia, Gloxinia, Hortensia i t. d. Rasadne biljke za vrtne maćuhice, Bellis, Myosotis i klinčiće, Verbena, Phlox, Balsamine, Aster, Celosia, Antirhinum, Tropaeolum, Cobaea i t. d., kao i rasadne biljke od raznog povrća.

*

Cjenik na zahtjev badava i franko!

*

Eduard Pecina, Zagreb
Tratinska cesta 63c

Podpisani klub prodaja kuniće mladiče čez 2 meseca stare od garantirano čistokrvnih pasem:

Belgijske orjaške, Modre bečke in Chinchilla.

Za odgovor se naprosi znamko od 1 Din. priložiti. — Strokovni klub za vzgojo domačih kuničev, Kamnica pri Mariboru.

Tko?

oglašuje u „Uzornom Vrtlaru", taj polučuje siguran uspjeh!

Vapneni dušik

(Kalcium cianamid) je najjeftinije dušično umjetno gnojivo, koje sadržaje dvije od najglavnijih hranivih tvari za biljke, naime 15—20 % dušika i 60—70 % vapna. Dobavlja ga u limenim bubnjevima i u vrećama uz povoljne cijene

Središnji Savez Hrvatskih Seljačkih Zadruga
(kao zadruga)
Zagreb, Mihanovićeva ul. 2. - Telef. 17-14
Brzojavni naslov: ZADRUGAR.

Ujedno dobavlja i sva ostala umjetna gnojiva kao superfosfat 16%, kalijevu sol 40%, sadru, Thomasovu drozgu 18% i t. d., te vinogradarske potrebštine i gospodarske strojeve.

Specijalne ponude šaljemo na zahtjev!

Stara godišta

„Uzornog Vrtlara"

mogu se dobiti kod nas uz cijenu:

Godište 1923.	nevezano	Din. 24·—
„ 1924.	„	„ 30·—
„ 1926.	„	„ 40·—

Korice za uvez pojedinog godišta „Uzornog Vrtlara" sa oznakom godišta u zlatotisku 15 Din. Pojedino uvezano godište 20 Dinara više od neuvezanog godišta. Poštom za svako godište 2 Dinara više.

Uprava „Uzorni Vrtlar", Zagreb
Pošt. pretinac 201.

Zdravo voće i bogati urod

dobiti ćemo, ako voćke poštrcamo sa sredstvom

Arsola

(Arsenovo sredstvo za štrcanje)

Protiv oidiuma, plijesni (Monilia), na vinovoj lozi, voćkama i drugom kulturnom bilju sigurno djeluje

Sulfarol

(Sumporno sredstvo za štrcanje)

Na 100 litara vode ili otopine modre galice treba stalno primješati polovinu Sulfarola!

Zahtjevajte upute!

Za ova sredstva traže se preprodavači u svim krajevima.

Arsola	1 kg	Din. 44·—
Sulfarol prašak		Din. 40·—
Sulfarol pasta u pakovanju do 1 kg		Din. 48·—
Sulfarol pasta u pakovanju od 1 kg		Din. 44·—

„KAŠTEL" D. D.
KARLOVAC

Svaki napredan vrtlar

da povisi prirod svojih usjeva mora upotrebljavati

umjetna gnojiva

koja daju sigurno povišicu priroda

SUPERFOSFAT

u odličnoj kvaliteti, pa

ČILSKU SALITRU, KALIJEVU SOL, VAPNENI DUŠIK, AMONIJEV SULFAT, te smjesu KAS

nudi uz najpovoljnije cijene

„FOSFAT" D. D.

za promet i trgovinu umjetnim gnojivima

Zagreb, Mažuranićev trg 4
Telefon 18—39

Sve upute i brošure o uporabi umjetnih gnojiva — besplatno!

Zastupnici u svim većim mjestima!

Tisak M. Šek, Zagreb.